

“Van llençar els papers d'Amer d'abans del 1800”

“Tinc un mal concepte de la gent d'Amer. Són gent de mercat i fira, que vol dir primer el calaix”

“Vaig estudiar electricitat per aprendre a il·luminar les escenes de teatre”

Josep Puigdemont, a casa seva a Amer, fa uns dies. Puigdemont va ser el primer alcalde d'Amer després del franquisme i és l'oncle del president de la Generalitat, Carles Puigdemont Foto: LLU SERRAT.

Quan vaig ser alcalde no vam cobrar ni un duro. Entre tots vam dir que ho destinaríem a la festa major

Quan en Carles vol ficar la banya en un forat, ho fa. La independència la tindrem, si no hi ha cap entrebanc greu

Josep Puigdemont i Oliveras va fer 87 anys el 16 de setembre. Nascut a Amer el 1929, any de l'Exposició Universal de Barcelona –recorda–, és el segon de quatre germans, un dels quals va morir. Antic perit industrial (en la branca d'electricitat) i treballador d'una

empresa constructora de grues i comportes hidràuliques (Construcciones Hidráulicas e Industriales Baldomero Thomas Sala), Puigdemont és una de les persones que coneix millor la història de la vila d'Amer, on va tenir un negoci propi i va ser el primer alcalde democràtic per CDC després del franquisme (1979-1983). Des de fa uns mesos, un dels seus nebots, Carles Puigdemont, és el president de la Generalitat.

Vostè què es considera: historiador, tècnic...?

Jo he sigut un tècnic perquè vaig treballar molts anys a can Thomas, i això que jo volia anar a l'Institut del Teatre. De petit m'agradava l'electricitat i ja feia motors amb llaunes, però també m'interessava el teatre des del punt de vista de l'escenografia, amb els decorats, el muntatge d'escenes... Per això vaig estudiar electricitat, per aprendre luminotècnia i a il·luminar les escenes. Un dia vaig conèixer un xicot que em va dir que coneixia en Juanito Valls, un dels empresaris del Paral·lel, que tenia un teatre a casa. El vaig conèixer i llavors em vaig guanyar la vida pintant esbossos de decorats mentre estava estudiant. Em donava 700 pessetes, fins que em vaig casar el 1959 a Amer.

On es va casar?

Em vaig casar a l'església de Santa Maria, no n'hi havia cap altra. I el cap de la Guàrdia Civil em va dir que no passaria la nit de noces a la presó perquè era fill de qui era fill... Al ram de la núvia hi vaig posar una bandera catalana fins als peus.

I li van fer una advertència?

Com que era molt conegut i el pare també, érem de dretes, però l'avís ja me'l van fer, ja.

Va dur un temps el negoci de la pastisseria familiar, però en quin moment es va començar a interessar per la història del poble?

Abans de marxar a Barcelona, el 1949 vam celebrar el mil·lenari del poble, i jo m'hi vaig interessar. A Amer hi havia un capellà, mossèn Josep Teixidor, que era fill d'Amer, i li agradava molt la història, però estudiava teologia a Roma. Em vaig cuidar una mica d'organitzar els actes del mil·lenari amb el doctor Marquès, que em va orientar perquè jo era molt jove. I ja no ho vaig deixar. Tot el que trobava d'Amer i de l'entorn ho guardava. I vaig anar a arxius de Perpinyà, París, Montserrat, Barcelona, Girona...

Quin és l'origen de la vila?

El monestir.

Per què van venir aquí?

Aquest monestir estava a Sant Gregori, però tenien un ermità a Amer, a tocar del riu Amera. Hi tenien un frare, aquí. Quan van entrar aquells vàndals hongaresos i van aixafar el monestir, no en va quedar pedra sobre pedra. I els monjos van fugir i van venir cap aquí. I van trobar aquesta vall arraconada, no hi havia carreteres i estava comunicada. "Aquí no ens empenyarà ningú", es devien dir, i hi van fer el monestir. Al costat va néixer el poble.

Primer el monestir, doncs?

Sí, sí, quan es va fer el poble i es van fer cases, la gent va dir: "Hem de tenir església." I van edificar al costat de la carretera.

De quin orde eren els monjos?

Eren benedictins carolingis. Eren de Carlemany, que va veure com els moros van conquerir Espanya i van arribar a Astúries en un no res. I Carlemany va fer la Marca Hispànica. Va anar creant monestirs carolingis perquè va veure que al costat s'hi farien pobles perquè els carolingis ensenyaven oficis, a treballar la terra i, és clar, necessitaven gent. Tenien molt de territori, i ensenyaven a independitzar-se. Quan va creure que era oportú, al segle XIII, es va fer el mercat. El mercat no va ser fruit de cap privilegi, sinó que va néixer de la mateixa necessitat. Ensenyaven a fer espardenyas, però deien: "Si no les venem, de què en farem, d'anar fent espardenyas?" I van crear el mercat.

Quin dia és el mercat d'Amer?

Ara és el dimecres. Abans havia sigut el dilluns, el dimarts... De fa molts anys és el dimecres.

És a la plaça de la Vila?

Sí, la plaça de la Vila eren camps de conreu, però abans del segle XV. A finals del segle XIV ja es feia aquí, era un terreny que es va anar trepitjant.

Quan va decidir tornar de Barcelona?

Vaig treballar sis anys a l'oficina tècnica de can Thomas. I després el senyor Thomas em va proposar d'anar al taller. I vaig haver d'estudiar la mecanització, la soldadura, i tot plegat. Em va interessar. Vaig muntar un laboratori d'assajos de materials. Fèiem material força compromès, de grues i material hidràulic. Si una

comporta hagués fallat hauríem provocat una inundació de ca l'ample. I de fet el laboratori ens el van exigir per certificar la qualitat de materials. Però vaig marxar el 1974. Va venir la revolta dels tramvies, i ja vaig veure venir un centenar de treballadors de vaga. Em vaig trobar amb el dilema d'anar a favor del treballador o... [de l'empresa]. Jo m'havia de posar al costat del treballador perquè quan hi havia algun problema jo havia d'intercedir amb el senyor Thomas.

Després aquí va muntar un negoci amb un company de les Planes, segons m'ha dit.

Al cap d'un any d'estar aquí, però, li van detectar un tumor al cap. Ja hi vam ser. Ell era casat amb tres fills. El van operar, el tumor era benigne, però li van quedar seqüeles. No podia treballar.

Ho va haver de dur tot sol?

Hi havia un seu fill, però vam partir peres. Vaig marxar i vaig muntar un taller a Amer.

Aquí a Amer també va tenir un taller, doncs. I què hi feien?

El mateix: mobiliari urbà i caldereria lleugera. Jo treballava per a empreses, com ara una de Salt que feia màquines per fabricar coses de plàstic.

La política com li va arribar?

Jo, una part de la meua vida l'he dedicat al poble d'Amer. Quan era jovenet i feia el batxillerat, ja feia el casal d'estiu. Col·laborava amb la parròquia. Fèiem teatre amateur; es deia Agrupació Benèfica Talia. Teníem un director molt bo, el senyor Gibert. Vàrem fer molt de teatre i jo era molt conegut. Quan va venir la democràcia, ens vam presentar. Em vaig fer de Convergència. Va venir Francesc Ferrer i Gironès [un dels fundadors de Convergència] a Amer amb en Vidal i Gayolà, i allà ens vam apuntar tots els que hi havíem.

Què recorda de l'època d'alcalde (1979-1983) a banda que es va concedir la independència a Sant Julià del Llor i Bonmatí?

De l'època d'alcalde, ja vaig dir que faria quatre anys i prou.

Als pobles, en el fet de ser alcalde la política no hi entra. Has de treballar per al poble. Quan vaig prendre possessió, el primer que vaig dir als regidors va ser: "El carnet polític ja el podeu deixar a la paperera. En acabat, ja el tornareu a recollir."

I va voler governar amb tots els regidors?

Va ser l'únic mandat que a Amer hi va haver onze regidors treballant. L'únic.

Va anar bé la feina?

Molt bé. Els vaig repartir la feina i la responsabilitat. A aquella època hi havia el dilema de si cobraríem sou o no. Ho vam mirar amb el secretari, quan encara funcionàvem amb les lleis franquistes. Ens tocava cobrar quatre xavos. I tots vam dir que tot el que ens toqui ho destinariem a la festa major d'Amer. No vam cobrar ni un duro.

Sempre ha estat al cas del que passa al poble?

Tinc un mal concepte d'Amer.

Ah, sí? Com és?

Ho puc dir perquè jo sóc d'Amer. La gent d'Amer, jo dic que són gent de mercat i fira, perquè el mercat va marcar molt la població. El temperament de la gent d'Amer ve d'això. Gent de mercat i fira vol dir primer el calaix i en acabat ja en parlarem.

O sigui, que el mercat defineix com és la gent?

Amer, un poble amb més de mil anys, no té arxiu ni documentació històrica. En un poble on a cada porta hi havia un artesà no s'ha conservat res. Tothom ho ha llençat tot.

No hi donaven valor?

No. I per a més inri, l'any 1950 i escaig va venir un secretari aquí a Amer. L'Ajuntament era als baixos perquè a sobre hi havia l'escola de nenes. L'escola de nenes es va fer en un edifici nou, i l'Ajuntament va passar a dalt. En passar a dalt, hi havia una habitació plena de documents i aquell secretari va dir: "Llenceu-ho tot i només guardeu els papers del 1800 cap aquí." L'arxiu històric d'Amer comença el 1800, i això que tenia ajuntament des del 1494, quan Ferran el Catòlic va donar a Amer el privilegi d'alcalde amb bastó reial.

A Amer hi ha molta música de cobla.

Segurament la música al poble deu venir del monestir. No he trobat documents perquè no n'hi ha, però sí que hi havia escolania [al monestir]. I si hi havia escolania vol dir que la mainada havia començat a cantar. També hi ha una raó fonamental. El mercat feia venir a Amer molta gent de l'entorn de la vall. Venia joventut. A banda del mercat, hi havia quatre fires:

la de Reis, la del mercat de Quaresma, la de Sant Isidre i la de Sant Martí. Venia molt jovent, i se n'enamoraven i es casaven. I en Porcioles [antic alcalde de Barcelona] també era fill d'Amer, perquè el seu pare era notari, perquè Amer tenia plaça de notaria des de l'any 1280.

Per allò del mercat?

Exacte: compres, vendes, i tot el moviment que generava. Casaments i vinga. Hi havia un remenament que feia por. El primer document és del 1280. En els protocols notariais, a l'Arxiu Històric de Girona, hi ha tota la història del poble.

És aficionat al jazz, però abans he sentit música de piano aquí on som (una antiga fusteria).

És clar. Quan vaig estar vivint a Barcelona [1956-1974], per dir-ho d'alguna manera, vaig mamar

tanta cultura com vaig poder. Girona era morta: no es podia anar ni al teatre. Veies aquell ventall de possibilitats i em vaig aficionar a la música, al teatre, que jo ja hi era aficionat. Llavors sí que es feia bon teatre, ara no, que és una disbauxa. I també anava cada diumenge al mercat del llibre vell de Sant Antoni.

Què li agrada? Ha estudiat algun instrument?

No, jo tinc molta oïda. Escoltava la música i seguia l'acompanyament amb el piano. I no l'errava pas.

Què li agrada?

La música clàssica, perquè vaig ensopegar a Santa Maria del Mar concerts de jazz molt bons de músics autèntics, no els que hi havia per aquí. Per mi, Beethoven és el número u, i tots els altres li van al darrere. El jazz té una cosa, que és la virtut i el defecte alhora: dues peces no sonen mai igual, perquè, com que no es graven, els músics improvisen i afegeixen la seva part. Sempre dic que gravar discos de jazz és un disbarat. Allò és una versió d'una peça. Aquí a Amer, vaig engegar els concerts de cobla, no el disbarat que fan per la festa major. A Francesc Cassú [director de la Principal de la Bisbal i de la Jove Orquestra Auditori de Girona] li ho he dit mil vegades. "A veure si amb onze músics podeu tocar òpera. No veieu que esteu enredant el poble de mig a mig? Aneu fent burros en música", li dic.

Vostè és el tiet de Carles Puigdemont, president de la Generalitat des de fa uns mesos.

Tiet i padrí.

Padrí, també? Carai!

Com que en Carles era el segon fill del meu germà Xavier, pastisser, a mi i a la meva dona [Teresa López Grau], ens en van fer padrins.

La seva dona d'on és?

De Terrassa. La seva mare era llevadora.

Del seu nebot, el president del govern, què en destacaria?

En Carles era un xicot amb un temperament molt inquiet, això sí. De seguida es va independitzar, va anar per les seves.

Té un temperament molt constant: quan vol ficar la banya en un forat, que diem, ho fa. Vull dir que, si no hi ha cap entrebanc greu, la independència de Catalunya la tindrem.

Només per la seva insistència?

Exacte. Quan diu una cosa, ha de passar alguna cosa molt rara perquè no la pugui complir. Jo el vaig portar al primer míting que va fer en Pujol a Girona l'any 1980 amb motiu de les primeres eleccions al Parlament. Es va fer el primer míting i vam anar-hi tots dos.

Quants anys tenia?

Ell és del 1962, tenia 18 anys. Quan vaig ser alcalde [1979-1983], ell ja treballava al Punt Diari. Em va ajudar amb el programa de la festa.

Les persones que el coneixen i han escrit sobre ell diuen que de jove ja era independentista, quan era una cosa minoritària.

Sí. Ell ho ha sigut tota la vida. A part sap agafar una colla per fer coses. Aquí a Amer vam fundar els Amics d'Amer i ell també de vegades ens va donar un cop de mà. Ara el mes de novembre [li concediran la medalla d'or i el nomenaran fill predilecte], ja el fotré. Ha de fer que els del Polònia li facin dir: "Visca Catalunya, Girona i Amer!"

Ara només diu: "Visca Catalunya i Girona més!" El seu origen no és a Girona; el té aquí, a Amer. "No oblidis les arrels", li diré.

I què li sembla que sigui el president del país? És un honor, un orgull, una responsabilitat?

És bonic per a la família, i per al negoci també. Però en fi, és un càrrec de responsabilitat.

Podrà conduir la feina a bon port. Preveu molts obstacles?

Jo, la situació del país, la veig malament. A Catalunya hi ha més caps que barrets. No hi ha barrets per a tothom, i aquest és un problema. Això ho té a l'ADN, i igual com Madrid té l'imperialisme a Catalunya tenim això. Els amics que munten una empresa al cap de dos anys ja han partit peres. Al País Basc això no passa. Aquest temperament català ens fa mal. Això de la independència encara s'ha de treballar molt.

No es podrà tirar pel dret?

S'ha de treballar molt més. Pel dret potser sí, perquè el temperament espanyol és com és i ells mai no cediran en la unitat d'Espanya. Per tant, pactar amb Madrid no ho farem més, però hauríem de tenir prou força per anar-hi i dir: "A partir de demà anem per una altra cosa. Adéu-siau!" S'ha de fer amb un coixí més fort al darrere. Ens desafavoreix que en un país tan petit hi hagi tanta immigració. A Alemanya no passa res que hi hagi un milió d'immigrants, però aquí és diferent.

Publicat a:

-El Punt Avui. Comarques Gironines 09-10-2016 Pàgina 14

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/2-societat/5-societat/1010791-ivan-llencar-els-papers-damer-dabans-del-1800r.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=nacional&utm_source=rss&utm_medium=nacional&utm_campaign=rss&f=El+Punt+Avui